

спроса; оптимальне використання всіх ресурсів світа; розширення виробництва і реалізації товарів і послуг; забезпечення повної зайнятості; захист найбідніших країн-членів ВТО, що знаходяться на різних рівнях економічного розвитку і т.д.

Список использованной литературы:

- 1.Зенкин И.В. Право всемирной торговой организации. М., «Международные отношения», 2003.
- 2.Купалов И.В. Многостороннее регулирование торговли и инвестиций в сфере услуг в рамках ГАТТ. Московский журнал международного права, 1994, № 1. с. 85-100.
- 3.Предварительная классификация основных продуктов. Статические документы. Серия М, №77. ООН. Нью-Йорк 1991.
- 4.Chiristy P.B. Negatioting Investment in the GATT: A Call For Functionalizm. Michigan Journal of International Law Summer 1991, №12. P. 786-791.
- 5.Fonthein R., Gadbow J. Trade Related Performance Requirements Under the GATT – MTN System and Under U.S.Law. Law and Policy International Business, vol. 14, 1982. P. 130-136.
- 6.Information and Media Relations Decision of GATT. Focus: GATT Newsletter, 1989, №5-6. P. 18-23.
- 7.Kwaw E.M. Trade Related Investment Meassures in the Urugvay Round: Towards a GATT For Investment (Norts Caroline Journal of International Law and Commercial Regylation) №16, 1990-1991. P. 329-341.
- 8.Leebron D.W. An Overview of the Urugvay Round Results. 34 Columbia Journal of Transnational Law 1, 1996. P. 22-28.
- 9.Protokol on Trade in Servies, January 1, 1989. Closer Economic Relations Trade Agreement. International legal Material №22, P. 945-953.
10. The Results of the Urugvay Round of Multilateral trade negotiations: The Iegal Texts. Geneva (1994). The GATT Urugvay Round. Vol. III. December 1993. P. 156-157.

УДК 330.101

СКОТНИЙ П.В.,

Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І.Франка,
старший викладач кафедри економіки, к.е.н

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗНАННЯ: МЕТАТЕОРЕТИЧНИЙ РІВЕНЬ

Анотація. В статті досліджується зміст економічного знання як результату економічного пізнання. Виявлено його методологічні принципи на метатеоретичному рівні.

Ключові слова: економічні знання, метатеоретичні знання, онтологічні, гносеологічні і аксіологічні принципи, цінності і ціннісне знання.

Summary. The article investigates the meaning of economic knowledge as a result of economic cognition and reveals its methodological principles on metatheoretical level.

Keywords: economic knowledge, metatheoretical knowledge, ontological, epistemological and axiological principles, values and value-knowledge.

Постановка проблеми. Становлення економічного знання невіддільне від процесу формування економічної науки, котра пов'язана з накопиченням та визначенням способів застосування системних знань, необхідних людині в процесі створення та використання нею матеріальних основ добробуту. Економічна наука, вивчаючи створення і використання людиною матеріальних основ свого добробуту, може трактуватися і як відповідним чином визначена система знань, що належать до необхідних чинників розвитку особистості. В такому контексті постає проблема економічного знання. В чому її сутність?

Метою статті є виявлення сутності економічного знання, яке являє собою сукупність нагромаджених і теоретично систематизованих уявлень про господарську реальність, результатом економічного пізнання.

Виклад основного матеріалу. Економічні знання були історично першим об'єктом аналізу економічної науки. З нею зіставляли пересічні, звичайні уявлення (думки), теологічні побудови, метафізичні конструкції. Але, вибудовуючи більш обширні світоглядні системи, економічному знанню в той період не завжди відводилась ведуча роль. Розширення масштабів економічних досліджень, збільшення кількості членів наукового співтовариства, яке займалося власне економічною проблематикою, якісні зміни форм його діяльності настільки підняли авторитет економічної науки, що не помічати та ігнорувати її своєрідність як системи знання, специфічної теоретичної діяльності і соціальної значущості, стало неможливим. Як наукове знання загалом, так і економічне знання постає в даному аспекті в основному результатом діяльності раціональної ступені пізнання (мислення), оскільки, як правило, виступає в формі понятійного дискурсу.

Економічне знання на емпіричному рівні є категоріальною структурізацією господарської реальності, репрезентує її в тому чи іншому аспекті і з різною мірою повноти. На емпіричному рівні економічне знання являє собою абстракцію по відношенню до світу господарської реальності. Прикладом можуть бути досягнення економічного знання класичною політичною економією, які ґрунтувались на «продуктивній онтології, для якої

характерні: а) передумова природного (нормального, збалансованого) стану; б) виокремлення найважливіших структурних інваріантів, які описують такий стан (затрати-результати, продукт-доходи, збереження-інвестиції і т.д.); в) акцент на ресурсних (матеріальних) факторах розподільчих відносин і економічного зростання» [1, с. 51]. Відмінність між різними одиницями економічного знання на емпіричному рівні мають скоріше кількісний, ніж якісний характер. Вони відрізняються лише рівнем загальності уявлення одного і того ж змісту (знання про господарську реальність, яка спостерігається). Відмінність же емпіричного економічного знання від теоретичного має вже якісний характер, оскільки ці рівні знання відносяться до суттєво різних типів реальності (різними видами онтологій).

На відміну від емпіричного, теоретичне економічне знання є результатом діяльності раціональної свідомості (розуму). На протидію від розсудку (здорового глузду) діяльність розуму спрямована «всередину» свідомості, а саме на іманентне розгортання свого власного змісту, а зовсім не на контакт із «зовнішнім світом». Сутність діяльності розуму може бути визначена як «вільна когнітивна творчість, самодостатня в собі і для себе» [8, с. 64]. Основними логічними операціями теоретичного мислення є ідеалізація та інтелектуальна діяльність («інтелектуальна інтуїція» – Р. Декарт). Їх метою і результатом є творення (конструювання) особливого типу предметів – так званих «ідеальних об'єктів». Світ ідеальних об'єктів й утворює онтологічну основу теоретичного рівня знання на відміну від емпіричного знання. Це в повній мірі стосується і теоретичного рівня економічної свідомості, котра і обґрунтовує, стає основою економічної теорії. Адже «система теоретичних (економічних) знань не може розглядатися лише як «відображення» реальної економіки, її своєрідна «надбудова». У дійсності економічна теорія претендує на те, що вона реалізує себе не просто як «відбиток» суспільної практики, її «стенографічний запис», а як безпосередня складова цієї практики, системна ланка економічної реальності» [3, с. 22], – зазначає А.С. Гальчинський. В даному аспекті теоретичне економічне знання є результатом саморозвитку, саморефлексії. В силу чого окрім емпіричного і теоретичного рівнів в структурі економічного знання необхідно артикулювати наявність третього, більш загального порівняно з ними – метатеоретичного – рівня знання. Воно складається з двох основних елементів: загальноекономічного знання і філософських основ економічної науки. Виникає питання: яка природа кожного з цих елементів і виконуваних ними функцій? Яким чином метатеоретичне знання пов'язане з теоретичним і емпіричним рівнями економічного знання?

Для в'яснення цієї проблеми необхідно виходити з того, що загальний рівень економічного знання складається із наступних основних елементів: загальнонаукова картина економічного світу; загальнонаукові економічні методологічні, логічні і аксіологічні принципи. Так, А. Маршал, визначаючи предмет економічної науки, підкреслює, що вона займається «дослідженням нормальної життєдіяльності людського суспільства: вона вивчає ту сферу індивідуальних і суспільних дій, котра безпосередньо пов'язана з створенням і використанням матеріальних основ добробуту» [6, с. 59]. І далі продовжує: «вона, з одного боку, репрезентує собою дослідження багатства, а з другого – утворює частину дослідження людини. Людський характер формувався в процесі його повсякденної праці і під впливом утворюваних ним в цьому процесі матеріальних ресурсів, причому в значно більшій мірі, чим під впливом будь-яких інших факторів, включаючи релігійні ідеали; двома великими силами, які формували світову історію, були релігія і економіка» [6, с. 59]. Вони і виконували роль логічних і аксіологічних принципів.

В чому полягає гносеологічна роль і значення картини економічного світу в економічному пізнанні? В тому, що сама картина економічного світу «санкціонує як істинний певний категоріальний тип бачення економічною наукою її емпіричних і теоретичних (ідеалізованих) об'єктів, гармонізуючи їх між собою. Але що являє собою природа «економічної картини світу»? Насамперед підкреслимо, що вона виникає не як результат узагальнення наявного теоретичного і/або емпіричного економічного знання. Навпаки, вона «передає їм, оскільки є конкретизацією певної (більш загальної) порівняно з нею філософської онтології» [4, с. 70]. Остання, як відомо, є продуктом рефлексивно-конструктивної діяльності розуму в сфері загальних відмінностей і опозицій. Так, економічна картина світу, яка постала перед А. Смітом, була результатом тих інтелектуальних дискусій, які велися в філософії і науці французького і англійського Просвітництва XVIII ст. Чільне місце в Англії займав мислитель Д. Юм, ідеї якого мали колосальний вплив на формування духовного клімату епохи. Отже, як результат раціонально-інтелектуальної творчості, філософська онтологія завжди має конкретно-історичний характер.

Як правило, на економічну картину світу впливають науки, які панують в той чи інший період. Наприклад, в період, коли формувалася класична політична економія, найбільш популярною була «механістична» картина світу, розроблена у фізиці І. Ньютона. «Механіцизм» як філософська доктрина по суті і означав не що інше, як визнання і ствердження загальнонаукової картини світу для всіх наук, а наука одержала статус класичної (фізика, математика, астрономія, філософія, економіка тощо). В неklasичний період пріоритети змінюються, і на місце об'єктивної картини економічного світу все більше і більше приходять суб'єктивна, оскільки впливовими стають суб'єктивно спрямовані філософські течії: позитивізм, прагматизм, психоаналіз, екзистенціалізм тощо. В неklasичному природознавстві на статус загальнонаукової картини світу як і раніше претендувала фізична картина світу, але вже та, котра знаходилась не в основі класичної механіки, а в основі теорії відносності і квантової механіки. Класична і неklasична економічна картина світу (як і фізична) багато в чому не узгоджувалися одна з одною.

Наявність конкуруючих фундаментальних теорій в науці, заснованих на прийнятті різних картин світу, істотно підірвало довіру представників інших наук, зокрема й економічної, до «фізичної» картини світу як

загальнонаукової. Поступово все більше стверджувалась думка про необхідність створення загальнонаукової картини світу як синтезу картин світу різних фундаментальних наук. Для неklasичної економічної теорії такою загальнонауковою картиною світу став в кінцевому рахунку синтез фізичної, біологічної і теоретико-системної картини світу. Достатньо згадати про появу економічних теорій, заснованих на соціал-дарвінізмі. Сучасна постнекласична наука намагається доповнити цей синтез ідеями доцільності всього існуючого. По рівню своєї загальності сучасна економічна картина світу все більше наближається до філософської онтології. За формальними ознаками ми спостерігаємо «формування поряд з традиційним конкретно-науковим новим філософсько-методологічним прошарком в системі економічного знання, якісну зміну характеру і функцій методологічної рефлексії в науці» [1, с. 11]. Даний підхід обумовлює «онтологічний аспект економіко-теоретичного знання» [1, с. 12], – зазначає О.І. Ананьїн.

Ті ж самі тенденції «плюралізації» й «універсалізації» мають місце і стосовно інших елементів метатеоретичного знання, зокрема, гносеологічних та аксіологічних принципів науки. В метатеоретичному науковому знанні мають місце також різноманітні методологічні та логічні імперативи і правила. Стосовно економічної науки, то зазначене явище є результатом «методологічного буму», який почався в другій половині ХХ століття і продовжується до цього часу. «Сьогодні можна говорити про те, що методологічний бум багато в чому змінив рівень усвідомлення і осмислення найбільш глибоких основ економічного пізнання, його історії і сучасного стану» [1, с. 11]. При цьому логічні й методологічні правила неоднакові не тільки для всіх наук, але і для економічної науки на різних стадіях її розвитку. Цілком очевидно є відмінність методологічного інструментарію не тільки для математики та філософії чи історії, але і для інституціоналізму, кейнсіанства, неолібералізму, неоконсерватизму в економічній теорії. Несхожість у методологічних вимогах і правилах у економічній науці (як і в інших науках) викликана як відмінністю об'єктів і предметів дослідження, так і різницею в розумінні мети та ідеалів економічного (фізичного, біологічного, історичного тощо) пізнання. Одна мета і об'єкт дослідження в «монетаризмі» М. Фрідмена, і зовсім інша, наприклад, в «теорії суспільного вибору» Дж. Б'юкенена. Для Д. Рікардо і для К. Маркса об'єктом дослідження був один і той же капіталізм. Але для Д.Рікардо завдання полягало, зважаючи на його недоліки і суперечності, в удосконаленні і покращенні системи капіталістичного господарювання, для К. Маркса ж завдання полягало в доказі її неминучої загибелі. Ця відмінність була обумовлена принциповою відмінністю розуміння цілей економічного пізнання та ідеалів, до яких повинна прагнути людина і суспільство.

Мета і цінності наукового пізнання є головним питанням аксіологічних передумов науки. При цьому серед аксіологічних принципів науки важно розрізнити «внутрішні» і «зовнішні» аксіологічні основи. Внутрішні аксіологічні основи економічної науки є іманентні саме для неї, відрізняються від інших видів пізнавальної і практичної діяльності, їх цінностей і цілей. До них можна віднести: визначеність, об'єктивність, доказовість, системність, точність, конкретність. Іншими словами, економічна наука повинна претендувати «не лише на інженерну розробку засобів досягнення цілей, але і на об'єктивізацію процесу цілепокладання, включаючи підкорення економічної політики задачам виходу на об'єктивно задану оптимальну траєкторію економічного зростання» [2, с. 14]. Виходячи з цього, «внутрішні цінності» економічної науки можна назвати ідеалами і нормами наукового дослідження.

В кожній науці ідеали і норми дослідження виступають своєрідними методологічними стандартами, регуляторами правильності і законності наукової діяльності, в тому числі критеріями оцінки міри якості прийняття її продуктів. Ідеали і норми в економічній науці змушують «більш уважно придивлятися до форм знання, які заповнюють «епістемологічний простір» між «чистою» теорією і власне практикою економічних рішень і дій, логіку яких ця теорія покликана виявляти, а в якійсь мірі, ймовірно, і спрямовувати» [2, с. 4], – вважає О.І. Ананьїн.

«Зовнішні» аксіологічні цінності науки формуються і існують «поза наукою» і регулюють її відношення з суспільством, культурою та їх різними структурами. Серед цих цінностей найважливішими виступають «практична корисність, ефективність, підвищення інтелектуального і освітнього потенціалу суспільства, сприяння науково-технічному, економічному і соціальному прогресу суспільства, зростання адаптивних можливостей людства в його взаємодії з оточуючим середовищем тощо» [4, с. 72]. В економічній теорії акцентується увага на тому, що індивіди виступають як такі, що «слідують простим правилам, а їх переконання і вибір є визначальними ціннісними мотивами. В процесі взаємодії двох і більше індивідів їх переконання і вибір змінюються (тобто ендогенно коректуються) згідно правил, яким вони слідують» [5, с. 80], – зазначає Т. Лоусон. Тим самим індивіди опиняються в новій ситуації, де потрібно створювати нову систему цінностей і переваг. Як показано в сучасній методологічній та історико-економічній науці, зміст і склад зовнішніх і внутрішніх цінностей науки суттєво відмінний не лише для різних наук в один і той же час, але і для однієї і тієї ж науки, зокрема в різні історичні періоди її розвитку. В історії економічних вчень, наприклад, на перший план виходять хронологічна точність і повнота опису економічних ідей, адекватне їх розуміння і оцінка значимості джерел. Зміст і склад внутрішніх і зовнішніх цінностей не є чимось постійним, незмінним для економічної науки в різний час, як і для розвитку науки загалом. Так, ми маємо справу з суттєво різним розумінням «економічної людини» в класичній і неklasичній економічній теорії: в А. Сміта і М. Вебера, в Дж.М. Кейнса і Ф. фон Гаска, Й. Шумпетера і Ю. Габермаса та інших мислителів.

Таким чином, аксіологічний пласт метатеоретичного знання в науці, якою «конкретною» вона не була б, ні в якому випадку не можна недооцінювати. В економічній теорії він здійснює суттєвий вплив на розуміння самого смислу і завдань наукового дослідження, задаючи йому перспективу і оцінюючи рівень сприйнятливості

пропонованих наукових результатів. Так, визначаючи предмет економічної науки, А. Маршалл зазначає, що економіст «вивчає душевні пориви не самі по собі, а через їх прояви, і якщо він виявляє, що ці мотиви породжують однакові стимули до діяльності, то він приймає їх prima facie за відповідні для цілей свого дослідження» [6, с. 70]. На практиці економіст, само собою зрозуміло, ретельно і вдумливо прослідковує вчинки людей в їх повсякденному житті. «Він притримується загальноприйнятого ходу міркувань, відступаючи від нього лише для того, щоб дотримуватися більше обережності з метою чітко встановити межі свого пізнання» [6, с. 71]. Вчений формулює свої висновки на основі спостережень за людьми, не ігноруючи розумові і духовні аспекти життя. Адже навіть для невеликих по масштабу економічних досліджень важливо знати, чи сприяють переважаючі в суспільстві бажання створенню сильної і сприятливої особистості. І для «більш загальних цілей своїх досліджень, коли вони знаходять практичне застосування, економіст, як і всі інші, повинен цікавитися кінцевими цілями людини і приймати в розрахунок різницю реальної цінності різних нагород, які породжують однакової сили стимули до дії і складаючи, таким чином, однакові економічні величини» [6, с. 71]. Саме з цього, власно кажучи, і починається економічна наука, зазначає А. Маршалл.

Жорсткі суперечки як в сфері науки, так і між «наукою» і «не-наукою», мають основи саме в сфері аксіології, хоча учасники таких дискусій вважають, що вони розходяться лише в питаннях онтології і гносеології (наприклад, суперечки між формалістами та інтуїтивістами). Це також переконливо засвідчує порівняння аксіологічних основ класичної, некласичної і постнекласичної науки. Так, аксіологія класичної науки – це суто об'єктивне знання, абсолютна істина, універсальний метод, безкорисне служіння науці, науковий прогрес. Аксіологія некласичної науки – це суб'єкт-об'єктність знання, відносність істини, додатковість описань, вірогідне знання. Аксіологія постнекласичної науки – це конструктивність наукового знання, плюралізм методів і концепцій, толерантність, екологічна і гуманітарна експертиза наукових проєктів, соціальна і когнітивна відповідальність вченого [4, с. 72]. І, саме головне, в кожному випадку відбувається перехід до нової системи цінностей. Що має особливе значення для сучасної економічної теорії, опредметненої новітніми методологічними дискурсами.

Зазначена ситуація, окрім всього іншого, пов'язана із сучасними тенденціями науково-технологічного розвитку, при якій нові ціннісні установки виступають передумовами нових стратегій діяльності і нового розуміння природи. Але поки що дане розуміння не знаходить практичної реалізації. Багато в чому перепорою цьому є домінуючі сьогодні установки економічної свідомості і організація світової економіки. Е. Ласло в своїй книзі «Макрозсув» («Макросдвиг», М., 2004), розвиваючи ідеї Римського клубу про межі зростання споживання, вказує на ряд міфів сучасної техногенної культури, котрі лежать в основі сучасної економічної діяльності і від яких необхідно відмовитись. В першу чергу це стосується фундаментального принципу сьгоднішнього споживчого суспільства: «чим більше ви споживаєте, тим краще живете» [7, с. 24]. В організації сучасного ринку цей принцип відіграє найважливішу роль. Зростання виробництва тут пов'язано позитивним зворотнім зв'язком із зростанням споживання. Автор підкреслює, що сучасна цивілізація за останні півстоліття спожила стільки ж товарів і послуг (по вартості в незмінних цінах), скільки всі попередні покоління, разом узяті [7, с. 24].

Дана ситуація змушує економічну науку переставити аксіологічні акценти. Це стосується констатації того, що «поле економічної діяльності, яке характеризується системною цілісністю грошової, фінансової, цінової, інвестиційної та інших економічних сфер, не є автономним. Воно може розглядатися лише як невід'ємна ланка цілісної системи суспільних відносин, що органічно поєднує економічні, соціальні, політичні, духовні, психологічні, релігійні, етнічні, сімейно-побутові та інші зв'язки» [3, с. 40], – підкреслює А.С. Гальчинський. Що і є передумовою формування нової системи цінностей, без якої неможливе адекватне осмислення реальних господарських процесів.

Зазначена проблема надзвичайно серйозна для всієї системи економічного знання. Адже доктрина сучасного споживання вимагає від економіки, щоб вона зробила «споживання нашим образом життя, щоб ми перетворили купівлю і споживання товарів в ритуал, щоб ми шукали у споживанні духовне задоволення, задоволення власного «Я». Економіці необхідно, щоб всі речі споживалися, спалювалися, зношувалися, викидалися і замінювалися із все зростаючою швидкістю» [7, с. 25]. Безперечно, зазначена ціннісна установка ґрунтується на характерному для техногенної цивілізації відношенні до природи як нескінченного резервуару ресурсів. Але відмова від цієї установки означає радикальні зміни сучасної стратегії економічного розвитку і образу життя суспільства споживання. А якщо так, то і зміни системи ціннісних орієнтацій. В цьому зв'язку виникає нова проблема: чи існують передумови таких змін в сучасній економіці? Це проблема, яку потрібно спеціально аналізувати не лише з врахуванням змін, які вносять економіка знань, зростання інформаційного споживання, але і вимоги нових методологічних підходів до систематизації економічного знання.

Висновки. Економічна теорія повинна рахуватися з принциповими методологічними положеннями, виходити у своїх узагальненнях з того, що реальність економічних відносин визначається не виокремленими констатаціями, а їх розглядом як невід'ємної складової суспільства. З цієї точки зору потрібно розрізнити онтологічні, гносеологічні і аксіологічні принципи як елементи метатеоретичного економічного знання. Онтологічні і гносеологічні основи економічної науки є конструктивно-мисленнєві продукти насамперед пізнавальної сфери економічної свідомості, аксіологічні ж принципи – його ціннісною сферою. Обидві сфери свідомості рівноправні, внутрішньо взаємопов'язані і доповнюють одна одну в рамках функціонування економічного знання як цілого. У цьому сенсі економічні відносини є також і соціальними, і психологічними, і політичними відносинами. Економічна наука, таким чином, як предметно-пізнавальна діяльність економічної

свідомості, є, разом з тим, цілісним виразом всієї структури свідомості, а не лише її пізнавальних функцій. Потрібно пам'ятати, що цінності і ціннісне знання – необхідний внутрішній елемент не тільки соціально-гуманітарної науки, але так само природничонаукового і, особливо, враховуючи тотальність економічної сфери, економічного знання.

Список використаних джерел

1. Ананьин О.И. Структура экономико-теоретического знания: Методологический анализ./О.И. Ананьин – М.: Институт экономики, 2005. – 244 с.
2. Ананьин О.И. Экономика: наука и/или искусство // Вопросы экономики. – 2007. - № 11. – С. 4-24.
3. Гальчинский А.С. Экономическая методология. Логика обновления: Курс лекций. / А.С. Гальчинский– К.: «АДУФ-Україна», 2010. – 572 с.
4. Лебедев С.А. Уровни научного знания /С.А.Лебедев // Вопросы философии. – 2010. – № 1. – С. 59 – 70.
5. Лоусон Т. Современная «экономическая теория» в свете реализма / Т. Лоусон // Вопросы экономики. – 2006. - № 2. – С. 77-98.
6. Маршалл А. Основы экономической науки./ А. Маршалл – М.: Эксмо, 2008. – 832 с.
7. Степин В.С. Философия и эпоха цивилизационных перемен / В.С. Степин // Вопросы философии. – 2006. - № 2. – С. 19-30.
8. Швырев В.С. Теоретическое и эмпирическое в научном познании./ В.С. Швырев – М.: Наука, 1978. – 311 с.

УДК 664.31:658.589

БАЛДЖИ М.Д.,
к.геогр.н., доцент,
ПОЛЩУК В.С.,

Одеський державний економічний університет,
аспірант

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ОЛІЙНО-ЖИРОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. У статті розглянуто проблеми управління інноваційною діяльністю олійно-жирових підприємств і запропоновано механізм управління цих підприємств за рахунок впровадження інноваційної діяльності; розкрито основну сутність структурних елементів механізму та визначено порядок їх взаємодії.

Ключові слова: інноваційна діяльність, механізм управління, підприємства, олійно-жирова галузь, стратегія.

Annotation. The article deals with managing innovative activities oil and fat companies and the mechanism of these enterprises by introducing innovative activity, revealed the basic nature of the structural elements and defined the mechanism of their interaction.

Key words: innovation, management mechanism, enterprise, oil and fat industry, strategy.

Постановка проблеми. Ефективне функціонування будь-якого господарюючого суб'єкта не можливе без чіткого механізму його управління. Саме безперервний процес взаємоузгодження та взаємодії елементів механізму дозволяє підприємствам активно розвиватись та конкурувати на ринку в теперішніх умовах [1, с. 42].

Особливістю функціонування олійно-жирових підприємств є постійна залежність від сукупності чинників і конкурентної боротьби. Тому особливого значення набувають питання, пов'язані з налагодженням комплексної системи управління інноваційною діяльністю на підприємствах, яка спрямовувалася б на безперервному виробленні нововведень. Забезпечення конкурентних переваг олійно-жирових підприємств має формуватися не тільки на змінах у зовнішньому середовищі, але й попереджувати їх шляхом зміни власної поведінки, впровадженням у виробництво нового обладнання, випуску більш якісної продукції.

Основним завданням олійно-жирових підприємств є вирішення їх інноваційного розвитку та здатності протистояти несприятливим ситуаціям. Це говорить про те, що для підприємств олійної галузі необхідно формування механізму управління, який забезпечує інноваційний розвиток підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню управління інноваційною діяльністю на підприємствах присвятили праці такі вітчизняні та зарубіжні економісти як І.Т. Балабанова, П. Л. Зеленова, Н.В. Краснокутської, О.Є. Ломакіна, В.Є. Сапелкіна, В.П. Соловйова, Р.А. Фатхутдінова, Й. Шумпетера та інших. Аналіз наукових праць свідчать, що сьогодні основна увага приділяється дослідженню особливостей розвитку інноваційної діяльності в цілому, тоді як недостатньо вивченими залишаються питання управління інноваційною діяльністю на підприємствах олійно-жирової галузі.

Метою дослідження є розробка механізму управління олійно-жирових підприємств за рахунок впровадження інноваційної діяльності до їх функціонування та розкриття основної суті структурних елементів механізму й порядку їх взаємодії.